

MÄTBART

NUMMER 1 | 2021

EN PUBLIKATION AV BIOMETRIA

EN VD MED EN
HUNDRAÅRSPLAN

DEN UPPKOPPLADE
SKOGEN ÄR HÄR
(NÄSTAN)

EU INFÖR HÅRDARE KRAV PÅ BIOBRÄNSLE

I sommar är det dags
för RED2, EU:s omarbetade
förnybarhetsdirektiv

EN VIRKESMÄTARES VARDAG

Möt Jonas Engström,
en av Biometrias
ambulerande virkesmätare

EN VIOL VÄRD ATT VÄNTA PÅ

Nu finns det äntligen
ett slutdatum, 2024 blir
det skarp premiär

ANSVARIG UTGIVARE

Ingela Ekebro

CHEFREDAKTÖR

Ulrika Sten

REDAKTION

Ulrika Sten
Lena Kjellberg
Ida Andersson
Tanja Keisu
Jan Strand
Carina Walding

SKRIBENTER

Ulrika Sten
Tanja Keisu
Jan Strand
Carina Walding

KONCEPT OCH TEXTPRODUKTION

Comma PR

ART DIRECTION OCH FOTOGRAF

Jonas Clevström

TRYCK

Åtta.45

UPPLAGA

3 000 ex

KONTAKT

redaktion@biometria.se

Allt material som publiceras i Mätbart kan komma att lagras och publiceras digitalt. Biometria äger rätten till all text och bild. Använt papper bör samlas in och återvinnas.

LEDARE

Vi är inne på det tredje året som Biometria. Självt har jag haft förmånen att få arbeta som kommunikationschef inom organisationen sedan början av 2020. En period som har präglats av hårt arbete, stora förändringar, massor av skratt, samhörighet och ny kunskap. Att få landa i en ny organisation är härligt och utmanande i en fantastisk mix, och jag är glad över att få vara en del av ett företag som är i stark utveckling på alla håll och kanter.

Vad gör vi då för att driva Biometria framåt? Ett exempel på det håller du i din hand. Vårt magasin är en del av de aktiviteter vi påbörjat i år för att stärka relationen till våra kunder. Under hösten planerar vi för en kundundersökning, det är viktigt för oss att veta vad du som kund tycker om oss, vad du vill förbättra och vad du är nöjd med. Detsamma gäller våra medarbetare. Vi har precis stängt en omfattande medarbetarundersökning. Det här är aktiviteter som går hand i hand med ett stort strategiarbete som påbörjats. Vi ska bygga ett Biometria och alla medarbetare involveras. Jag ser mycket fram emot det här arbetet, men först ska sommaren och en välbehövlig semester passera. Min egen ledighet spenderas i sydvästra Skåne, så långt ned man kan komma i Sverige. Sveriges sydliga lövskogar är en väl värd utflykt, men till största del blir det strandliv för mig.

DU HÅLLER JUST nu det allra första numret av Mätbart i din hand. En nykläckt kundtidning som vi är mycket stolta över. Jag hoppas att du som läser, oavsett om du är en av våra viktiga kunder eller en av våra värdefulla medarbetare, hittar något som du finner intressant.

Eller kundtidning och kundtidning. Vi kallar det hellre för magasin. Vi har lämnat det mer traditionella bakom oss och resultatet är ett modernt magasin i ny design som representerar Biometria år 2021.

Jag är mycket nyfiken på vad du tycker om vårt första nummer av Mätbart. Hör av dig till ulrika.sten@biometria.se med dina åsikter och om det finns något som du vill att vi ska skriva om.

Tills nästa gång, ha en riktigt skön sommar!

Ulrika Sten

ULRIKA STEN

EN VIRKES- MÄTARES VARDAG

Virkesmätning är ett hantverk som går långt tillbaka i historien. I dag utförs arbetet allt oftare av robotar och styrs av mjukvara, men det är fortfarande människor som har sista ordet i bedömningen. Här får ni möta en av dem, Jonas Engström, en av Biometrias ambulerande virkesmätare.

Klockan ringer 03.45, i såväl vintermörker som sommarljus. Det är då som Jonas Engström vanligtvis kliver upp när han ska till jobbet. Pigg och utsövd tar han en skvätt kaffe innan han sätter sig i bilen i Uppsala och styr mot Värtaverken i Stockholms frihamn. Runt halv sex rullar han in på personalparkeringen, går in genom grindarna och fortsätter bort mot ett utrymme bredvid lossningshallen, redo att ta tag i dagens mätningssuppgifter.

– Skiftet börjar klockan sex, men innan dess byter jag om, läser igenom överlämningen från kvällen och ser över vad som behövs göras. Jag förbereder för ankommande tåg, kollar vilka båtar som ska lossas och hur många lastbilar som ska komma in. Det är oftast bilarna som kommer först, säger han.

Flis för 800 000 stockholmare

Lastbilarna som rullar in på området är fullastade med flis avsett för värmeverket och en av Jonas uppgifter är att ta stickprov som han sedan lägger in i ett torkskåp i 24 timmar. Utifrån vikten och torrhalten får han därefter fram vilket brännvärde materialet har och hur många megawattimmar det kan generera. När uträkningarna är klara transporteras flisen ner i underjorden där den enorma förbränningspannan går dygnet runt och försörjer 800 000 stockholmare med el/vatten.

– De som arbetar här på verket vet nog inte riktigt vad vi på Biometria gör annat än att vi gräver i flis hela dagarna, men jag känner verkligen att jag gör något som gör skillnad, säger Jonas och berättar att det i lossningshallen för tåg även finns en provtagningsrobot som läser av taggar, nummer och material.

”Utifrån vikten och torrhalten får han fram vilket brännvärde materialet har”

– Den borrar ner sig i flisen och tar ett prov, men när det inte fungerar, som på vintern, då får vi ta provet manuellt. Det är ett bra träningspass att behöva hacka sig igenom ett tjockt lager med is, säger Jonas.

Hans arbetspass slutar 14.45 efter att han gjort en överlämning till den som har kvällspasset. Ofta blir det ändå så att han dröjer sig kvar ett tag för att tala med sina kollegor, och kanske framför allt, för att lyssna på dem.

– Jag har lärt mig mycket av mina arbetskamrater. I början av min karriär hamnade till exempel jag som blånadskontrollant på Korsnäs i Gävle där herrarna var av det äldre gardet. De var otroligt generösa med att dela med sig av kunskap som jag har haft stor nytta av.

Lyssnar gör han också på de chaufförer som till exempel kommer in med egen skog som deras föräldrar har planterat.

– Vi har någonting gemensamt, en stark anknytning till skogen. För oss är det något mer än bara träd. Vi ser värdet bakom en otrolig förvaltning, säger han.

Konstapel Blom, ingen gubbe med hatt

Jonas anknytning till skogen har gått via utbildning inom naturbruk och drömmar om att driva boskap i Montana, genom en rastlöshet som i stället fick honom att hamna på Åland där han ett tag arbetade på en ridskola och med jordbruk, bland annat på en mjölkgård.

– Hela min släkt är faktiskt gamla skogsarbetare och jag levde länge med förhoppningar om att någon gång få ta över min morbrors gård i Hälsingland, en plats där jag tillbringat mycket tid och till och med kört arbetshäst i skogen med honom. Min bakgrund har också format min bild av virkesmätare. Det är en gubbe med hatt, när han kom fick man sträcka på sig lite, de bedömer ju ens värde.

Det blev ingen övertagning av släktgården. Efter många olika jobb, bland annat inom kriminalvården vilket internt gett honom smeknamnet Konstapel Blom, sökte han anställning på VMF Qbera i Nyby som fast

virkesmätare. Ganska snart fick han dock ett erbjudande om att få en ambulerande tjänst.

– Första stationen var sågverket Kastet i Gävle. Jag satt och kollade på stockar i åtta timmar och undrade vad jag hade gett mig in på. Efter det var jag på Ala Sågverk i Ljusne där farsan kommer ifrån, där farfar och farmor jobbat på brädgården. Jag arbetade och bodde i veckorna på en camping i ett möjligt rum och frågade igen: vad har jag gett mig in på. Därefter skickades jag till Heby för att lära mig grantimmer.

”Vi har någonting gemensamt, en stark anknytning till skogen. För oss är det något mer än bara träd”

Ombtylighet är en del av livet för en ambulerande virkesmätare. I Jonas fall betyder det att han numera åker till Värtaverket i Stockholm och Bristaverket i Märsta, till Hallstaviks pappersbruk och Skutskärverket pappersbruk. Bara för att nämna ett fåtal platser.

– Vi åker överallt där vi behövs. Det finns stationerade mätare men vi kommer in och stöttar upp vid ledighet och sjukdom. Dessutom har vi vissa specialuppdrag som inventering och klavning där vi mäter provbuntar och kontrollerar kvalitet och volym. På pappersbruk är kvaliteten viktig, på sågverk ännu

mer, säger Jonas och berättar att han verkligen trivs med att rotera.

– Jag brukar till och med ringa min chef och tjata om det finns något mer ställe som jag kan få åka till.

Att se en sprötkvist på åtta meters håll

I sin professionella roll som virkemätare känner Jonas att han har ett stort ansvar, både mot dem som säljer och dem som köper.

– Vissa kommer alltid att vara mindre nöjda med vårt arbete när en del av volymen klassas som vrak och inte är kvalificerad till det sortiment som den har levererats till. Men vi har inget vinstintresse utan är bara en hävstång mellan köpare och säljare. Vi ska se till bådars bästa. Utmaningen är att vi bara är människor. Vi ska till exempel bedöma en sprötkvist på åtta meters avstånd bakom en glasruta. Vi har ungefär tre sekunder på oss per stock. Det låter förstås kort men vi har tränade ögon och känsla för en viss sorts stocktyp.

Jonas är förstås fullt medveten om att AI har tagit

sig in på många områden där virkesmätare tidigare gjorde bedömningen. Flera pappersbruk och sågverk ligger redan långt framme när det gäller denna typ av robotisering och automatisering. Trots det känner inte Jonas någon större rädsla för att bli utkonkurrerad.

– Jag brukar tänka på den svenska marinen som 1832 planterade 300 000 ekar på Visingsö för att ha virke i framtiden till fartyg. 1975 fick de ett samtal om att träden nu var klara för att avverkas. Det är en rolig historia som säger att vi måste följa med utvecklingen och det tror jag att vi kan göra. Många virkesmätare har vigt ett helt liv till sitt yrke och har en enorm kunskap. Den måste vi ta vara på utan att fastna i det gamla. Vi i Sverige är unika som har en sån här förening så jag tror att vi kommer att vara kvar i någon form.

Själv tänker han vara kvar så länge som Biometria vill ha honom.

– Jag är otroligt tacksam över det jag gör. Jag kliver upp varje morgon med ett leende på läpparna.

Det gör han verkligen. 03.45. Varje arbetsdag.

NAMN: Jonas Engström **BOR:** I Uppsala **ÅLDER:** 34 **FAMILJ:** Sambo och bonusbarn.
FRITIDSINTRESSEN: Har länge tänkt att jag ska börja fiska men jag jobbar lite för mycket för att hinna.
FAVORITMÄTSTATION: Heby, den är gammal och fin. **ARBETSFÖRMÄNER:** Att känna lukten av nyflisat.

BIOMETRIA UTBILDNING

Uppdaterade utbildningar

Biometria har under våren lanserat en ny utbildningsplattform för både kunder och medarbetare. I samband med lanseringen har samtliga e-utbildningar uppdaterats. Den nya utbildningsplattformen är modern och flexibel och ger Biometria ännu bättre möjligheter att erbjuda utbildningar av hög kvalitet.

Allt mer fjärrmätning

Biometrias fjärrmätning byggs ut i snabb takt. Hela 83 procent av travmätningens volymerna sker idag genom fjärrmätning. Den 75:e fjärrmätningens platsen blev Kils järnvägsterminal och innan året är slut ska ytterligare tre till fem platser ha kopplats på. Fjärrmätningen ger ökad effektivisering och flödesoptimering av timmerflottan. Den ökade tillgängligheten låter transportörer köra in lass när de vill på dygnet utan risk för stopp. Flödet blir jämnt och resurserna nyttjas bättre.

Låt oss presentera Helena, Biometrias nya CFO

Helena Sandström Wallin är Biometrias nya ekonomichef sedan den 29 mars. Hon kommer närmast från Byggarnas Partner Sverige AB och var med och startade upp Uni4 Marketing som exporterar trävaror till Nordafrika och Mellanöstern. Helena har som mål att göra ekonomin på Biometria lättförståelig men framför allt långsiktig och hållbar.

Sommarlyssning

Om saknaden efter skogsrelaterade frågor blir för stor under sommaresemestern kan du ratta in på till exempel Spotify för att hitta fram till Biometrias egen och lagom nördiga podcast.

Varje avsnitt är kort och koncist och behandlar ämnen som »Leveransvisering – hur funkar det?« och »Arkitektur i VIOL 3«. God lyssning. <https://viol3.se/v3-podden/>

Ökning av kvalitetssäkrade skördare

Bergkvist Siljan har under första kvartalet kvalitetssäkrat sina skördare och Mellanskog har som mål är att kvalitetssäkra hela sin flotta. Även hos andra företag pågår arbetet för fullt. Det gillar vi. Vår Fältverksamhet har idag 650 kvalitetssäkrade skördare och det blir bara fler som inser att detta är en fördel för både skogsägare och industri. Uppföljning av skördarens mät noggrannhet och virkesvärdet på fält ger industrin rätt längd och dimension och kan öka virkesvärdet redan i skogen.

Aida mot nya höjder

Biometrias AI-lösning Aida för mätning av travens höjd och vedlängd har nu använts vid inmätning av över 100 000 virkestravar.

Nytt datalabb

Biometria har tillsammans med ett flertal aktörer under ett två-årigt projekt etablerat ett branschgemensamt datalabb. Det är en experimentell verkstad med data från hela kedjan, från skog till industri. Genom datalabbet kommer Biometria, företag inom skogsnäringen, universitet och forskningsinstitut tillsammans att utveckla lösningar som tillför nytta för skogsnäringen.

Läs mer på biometria.se/labs.

DEN UPPKOPPLADE SKOGEN ÄR HÄR (NÄSTAN)

Till 2045 ska skogsbranschen vara koldioxidneutral. Det är 24 år dit, en hel evighet kan det kännas som. Men för att lyckas krävs det att branschen utvecklar nya innovationer där satsningar på hållbarhet och digital transformation byggs samman.

Framtidsvisionen för skogsbranschen är en digital kedja hela vägen från skogen till industrin. I Biometria Labs trendspaning för 2021 syns också den uppkopplade skogen som en möjlig innovation som skulle kunna bidra med mycket i omställningen till ett hållbart samhälle och samtidigt skapa synergieffekter för andra branscher och aktörer. Här är bara några exempel på det.

Genom att kombinera tekniker som Internet of things, AI, Edge och 5G är det möjligt att skapa digitaliserad datainhämtning för prognoser och beslutsstöd. Med exempelvis strategiskt utplacerade sensorer i skogen och på skogsvägar skulle det gå att få fram tillväxtprognoser för specifika områden, varna för tjällossning på skogsvägar och mäta lokalt väder på avlägget för att analysera vädrets påverkan på virkets egenskaper. Därtill kommer sensorerna kunna användas för att varna för skogsbränder och skadedjur vilket skyddar

både skogsbranschen och människor i utsatta områden. Den enorma branden i Västmanland 2014 och alla de oroliga skogsbränderna under 2018 skulle kanske inte ha kunnat undvikas om den här tekniken redan varit i drift, men med en uppkopplad teknik kommer åtgärder snabbare kunna sättas in för att minska risken för att bränderna växer sig stora och skydda det befintliga beståndet.

Det finns många fler hållbarhetsaspekter som vi kan jobba vidare med, till exempel effektivare transporter, mer datadrivna beslut och ökad transparens. Det är bara att kavla upp ärmarna och sätta igång.

Med nya innovationer som dessa där tekniken ligger i framkant kan Biometria och andra skogsföretag och organisationer vara med och skapa en hållbar bransch samtidigt som det minskar vår totala klimatpåverkan.

Trendspaningen för 2021 har tagits fram i samarbete mellan Biometria Labs, Microsoft och Forefront Consulting och finns att läsa på www.biometria.se

EN VD MED EN HUNDRAÅRSPLAN

*En lugn och målstyrd skogsälskare.
Eller en bågskytt med hundraårsplan.
Det finns många olika sätt att beskriva Ingela Ekebro.
Här är hon i alla fall, Biometrias nya vd.*

NAMN: Ingela Ekebro **ÅLDER:** 55 **FAMILJ:** En dotter, Jennifer 21 år **FRITID:** Läser, umgås med familj och vänner, tycker om att promenera **SMULTRONSTÄLLE I SVERIGE:** Min sommarstuga söder om Sundsvall

Hennes CV är oväntat kort. En och samma arbetsgivare i hela 34 år, Ivar Kreugers skogsindustrijätte SCA i Sundsvall. Samtidigt är det imponerande långt, CV:t.

– Jag har haft så många roller där att jag aldrig haft behov av att byta. Det finns faktiskt en förtjänst att jobba länge på samma arbetsplats. Det gör att man börjar på en högre nivå när man gör nya saker i och med att man känner människor och organisationen, säger hon.

Efter att ha pluggat till energiingenjör där Ingela gjorde sitt examensarbete vid en fjärrvärmeanläggning i Timrå, blev hon som 21-åring erbjuden jobb på SCAs projektavdelning inom dåvarande SCA Teknik. Sedan dess har det bara tuffat på, bland annat som chef för SCAs massaaffär och ansvarig för Östrand's massafabrik. Senast höll hon i SCA:s största investeringsobjekt någonsin – att bygga en ny massafabrik i Östrand, samtidigt som den befintliga fabriken var i full drift.

Det var ett projekt som tog tre år att genomföra, budgeten var 7,8 miljarder kronor och sista året var det cirka 2 000 personer sysselsatta på platsen för att bygga fabriken. Projektet levererades i tid och inom budget och sulfatfabrikens massakapacitet ökade med det dubbla, från 430 000 ton per år till 900 000.

”Senast höll hon i SCA:s största investeringsobjekt någonsin – att bygga en ny massafabrik i Östrand”

– Jag trivs verkligen i den här branschen. Jag är uppväxt längs Norrlandskusten och familjen hade en sommarstuga vid Luleå som var den fasta punkten. Det har gett mig en känsla för skogen som innehåller en fantastisk förnyelsebar råvara.

Vad fick dig då att vilja bli vd på Biometria?

– Först och främst är det utmaningen i att göra något helt annat. Under de första två åren sedan sammanläggningen av de tre virkesmättningsföreningarna och SDC har det för Biometria mest handlat om en fusion av fyra organisationer till ett företag. Det är en tuff uppgift att enbart slå ihop två så dubbla den utmaningen. Nu blir min uppgift att tillsammans med hela Biometrias ledning smörja maskineriet och se till att alla förstår hur den här nya organisationen hänger ihop och vad vi ska leverera.

Vad är det som Biometria ska göra då?

– Vi ska fortsätta med det som vi är skickliga på, mäta och redovisa skogliga transaktioner på ett bra sätt. Vi ska också fortsätta att bygga på vårt förtroende genom att transparent visa hur vi arbetar. Virkesmätning är ju i grunden en bedömningssport så det är viktigt att vi hela tiden kalibrerar mätarna och förbättrar våra mätmetoder. Vi vill och ska göra så få fel som möjligt.

Hur ofta blir det fel?

Vi har stort intresse i att det blir så rätt som möjligt. Det handlar om vår trovärdighet. Men visst händer det att vissa tycker att vi har mätt fel. Ibland har vi det, men oftast inte. Eftersom det handlar om någons ekonomi så är det förstås känsligt. Om någon upplever att de fått för lite betalt, då blir de självklart besvikna. Men om en säljare eller köpare går in och begär kontrollmätning av en utförd mätning går vi alltid in och gör en kontroll. Är det då fel så korrigeras resultatet.

Virkesmätningen och skogsbranschen digitaliseras allt mer, hur påverkar det er?

– Det enda som är säkert är att jobben inte kommer att se ut som i dag om bara fem eller tio år. Där måste vi följa med. Vissa jobb kommer att försvinna eller förändras, men samtidigt kommer nya att skapas. Mer och mer av mätningen kommer att digitaliseras men den kommer också att behöva göras manuellt. Alla kunder kan till exempel inte investera i dyr mätutrustning. Och om de inte har någon form av AI-lösning då måste vi kunna mäta på plats. Vi kommer alltså att ha en fot i bägge världarna.

I dag har Biometria tre centraler för fjärrmätning i Varberg, Östersund och Sundsvall. Där sitter drygt 40 personer som slutligen godkänner de bilder på stockar som i vissa fall först utvärderats och lästs av med hjälp av AI.

Ingela Ekebro är positiv till digitaliseringen och ser det som en förutsättning för att mätningarna ska bli mer exakta i framtiden.

– Det är en helt nödvändig utveckling. Vi måste vinna förtroende varje dag. Det vi gjorde i går räcker inte i morgon, vi måste hela tiden förbättra oss för att hänga med. Min vision är att Biometria ska vara med och leverera korrekt och kostnadseffektiv mätning och redovisning i minst hundra år till, men då gäller det att ha bra tjänster så att alla blir nöjda, säger hon.

Mätningen är viktigt, men finns det något mer Biometria kan utveckla?

– I dag mäter vi virket, registrerar var det kommer ifrån och kvaliteten. Men om vi kan hänga på fler parametrar som kan användas i kundens produktion eller kommunikation skulle kunderna kunna använda det till att optimera sin verksamhet. Det kanske går att styra så att en massaproducent får en viss typ av fiber. Eller att avverka på ett sätt så att man får ut mer produkter ur varje stock och minskar spillet. Ett annat sätt att utvecklas är att jobba nära våra medlemmar och kunder och få insikt vad de behöver. Då kan vi erbjuda det som de kanske inte ens själva vet att de har behov av.

”Framtiden för Biometria ser ljus ut i Ingela Ekebros ögon, oavsett vad den snabba teknikutvecklingen kommer att medföra”

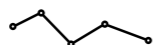
Det är uppenbart att Ingela Ekebro är entusiastisk inför sin nya tjänst med allt vad den innebär. Men det måste finnas något som hon kämpar lite hårdare med.

– Det är många komplicerade frågor som vi måste ta tag i, men det svåraste är nog att bromsa mig. Det här är inte som vilket bolag som helst utan en förening. Allt behöver förankras bland medlemmarna, vilket är ett nytt inslag för mig. Det är tur att jag har bra medarbetare omkring mig, för även om jag är lugn så är jag målstyrd. När jag läser på ett mål, då är det så. Ungefär som med bågskytte som jag höll på med när jag var yngre.

Framtiden för Biometria ser ljus ut i Ingela Ekebros ögon, oavsett vad den snabba teknikutvecklingen kommer att medföra.

– För kom ihåg, det kommer alltid att behövas människor för att utveckla, kontrollera och serva system och utrustning, säger hon.

EU INFÖR HÄRDARE KRAV PÅ BIOBRÄNSLE

Nya lagar och direktiv från EU mottas sällan med något större jubel. Vem minns till exempel inte den huvudvärk som GDPR orsakat många företag och organisationer? Nu är det dags för EU:s omarbetade förnybarhetsdirektiv, RED2, som ska vara genomfört i Sverige senast 30 juni. Svettigt för många i bioenergiindustrin och med en viss oro att det kommer innebära ökade kostnader. Biometria arbetar därför sedan ett år tillbaka med att ta fram lösningar för sina kunder.

Bioenergin är på snabb framfart i Sverige. I sin senaste rapport Långsiktiga scenarier över energisystemet, bedömer Energimyndigheten att bioenergin kommer bli en allt viktigare energikälla i framtiden.

Det har länge funnits EU-lagkrav kring biodrivmedel och flytande biobränsle men inte för fasta och gasformiga biobränslen som används för produktion av el, värme, kyla och bränsle. Med det nya EU-direktivet RED 2, kommer samma krav att ställas för alla biobränslen oavsett form. Och direktivet ska, enligt nuvarande tidplan, vara genomfört den 30 juni 2021.

– För branschen i stort är detta en utmaning eftersom det fortfarande inte finns några vägledningsdokument på plats. Det kommer att behövas en övergångsperiod så att alla aktörer i branschen får en möjlighet att anpassa sin verksamhet till de nya kraven, säger Tommi Karjula, biobränslespecialist på Biometria.

Biometrias tjänsterbjudande inom biobränsle är nytt sedan sommaren 2020 och handlar om att vara

kreativ och förutseende och att identifiera kunders behov och hjälpa dem framåt. Oavsett om behoven handlar om utveckling av provtagningsmetoder, leverans av befintliga tjänster eller att stötta kunder i att nå upp till lagkraven. Biometria hade sen en tid tillbaka noterat att det fanns ett ökat behov hos kunder kring just biobränsle och man valde därför att satsa på att ta fram nya och mer kvalificerade tjänster för bioenergiindustrin.

Full koll på biobränslet

Utgångspunkten i skapandet av det nya tjänsterbjudandet för biobränsle var ett uppdrag som Biometrias medarbetare och ambulerande virkesmätare Mikael Thorvaldsson utfört för kunden Söderenergi. Uppdraget har inneburit att det årligen utförts en revision av Söderenergis leverantörer av biobränsle samt avstämning mot ingånget kontrakt.

– Mikael har arbetat med kvalitetssäkring i hela produktionskedjan. Revisionsuppdraget för Söderenergi har handlat om alltifrån hur bränslet avverkas och tas ut i skogen till vilka rutiner man har för sortering av återvunnet avfall och transporter. Kvalitetssäkringen stäms även av gentemot företagets uppförandekod och hur leverantören jobbar med arbetsmiljöfrågor

och hållbarhet. Hela processen har dokumenterats och återkopplats till både Söderenergi och leverantören med synpunkter och förslag på förbättringar, berättar Tommi och fortsätter:

– Den här typen av revisionstjänst ser vi ett ökat behov av inom hela branschen. Tredjepartskontroller skapar en bättre dialog och ökad transparens. Framför allt handlar det om ökad kunskap då det är större fokus på utbildning än på kontroll.

Från skog till panna

Att säkerställa en korrekt process med biobränsle går att sammanfatta ungefär som att rätt kvalitet, på rätt sätt, hamnar i rätt panna. En sådan hantering av biobränslet hela vägen från avverkning i skogen till flisning eller huggning är nödvändig för att värmeverken

ska få det bränsle som är optimalt för just deras panna. Och samma gäller för biobränsle i form av avfall. Hög återvinningsgrad och sortering av materialen är därför ett måste för att man ska klara de miljökrav som finns.

Med genomförandet av RED2 ökar kravbilderna ännu mer. För att fortsatt kunna ta del av elcertifikat och skattebefrielser kommer det krävas ett hållbarhetsbesked utfärdat av Energimyndigheten. Klarar man inte kravbilderna kan det få ekonomiska konsekvenser för aktören.

– Med hjälp av VIOL, vårt IT-system, men också med den kompetens vi har inom Biometria, kan vi underlätta och hjälpa våra kunder med att nå upp till miljökraven enligt RED2. Alla som genomför sina affärer i VIOL får tillgång till den information som behövs för att säkerställa att kraven för hållbarhetsbesked gällande exempelvis spårbarhet, massbalans och växthusgasberäkningar nås, berättar Tommi.

Biobränsle

Biobränslen är förnyelsebara och koldioxidneutrala bränslen som har skapats av organiskt material från växtriket vilket innebär att olika restprodukter som exempelvis grenar och bark från skogsindustrin används, i stället för att gå till spillo.

Biobränsle används för el, värme, kyla och bränslen och finns i olika former såsom:

- Fast form (trä, torv och avfall)
- Flytande form (bioetanol och biodiesel)
- Gas (biogas)

Omarbetade förnybarhetsdirektivet RED2

I RED2 föreslås hållbarhetskriterier för fasta och gasformiga biobränslen som används för produktion av el, värme, kyla och bränslen i anläggningar av en viss storlek. För att biobränslen ska kunna få ett hållbarhetsbesked, vilket exempelvis krävs för skattebefrielser och tilldelning av elcertifikat, får de inte komma från mark med stor biologisk mångfald eller stora kollager.

Mer om förslaget kan du läsa om på:

www.regeringen.se/sveriges-regering/infrastrukturdepartementet/

EN HANDSKE FULL MED NÖTTER

HISTORIEN OM ALLEMANSRÄTTEN

Sommaren är äntligen här. En tid då vi vill vara ute i naturen, spendera semestern på landstället med cykelturer, grillkvällar och njuta av kalla drycker på en uteservering eller svalka oss med bad i hav och sjöar. För de flesta i Sverige som inte äger egen mark är möjligheten till att vistas och ta del av naturen helt beroende av allemansrätten, en rätt vi ofta tar för given. Men hur uppstod egentligen allemansrätten från början?

Sverige är för många synonymt med allemansrätten och ibland är det svårt att avgöra om allemansrätten är en nationalklenod, en historisk sedvana som levt kvar eller en reaktion på samhällsförändringar som industrialiseringen och att allmänheten för första gången fick en fritid.

Rötter i medeltiden

Vi börjar från början. Redan på medeltiden fanns grunden för det som senare skulle utgöra delar av dagens allemansrätt. I det som idag ingår inom gränserna för kungariket Sverige fanns det drygt en miljon invånare. Med en så liten befolkning i ett stort och skogklätt land var det emellanåt långt mellan världshus

för dem som var på färd. I det som kallas landskapslagarna finns redan på tidigt 1200-tal nedtecknat att resande fick plocka en handske full med nötter för färdkost för att lätta den värsta hungern. Olika landskap hade sina egna lagar och definitionen av hur högt upp handsken med nötter fick fyllas varierade. Kung Magnus Eriksson inrättade ca 1350 Magnus Erikssons landslag vilket samlade svensk lag och upplöste behovet av separata landskapslagar.

Allt eftersom samhällen och socknar växte fram i Sverige ansågs, i praktiken, den kringliggande naturen vara en gemensam egendom för socknen och man kallade dessa för allmänningar redan på 1700-talet. Ett uttryck som vi än idag använder om mark som anses tillhöra alla.

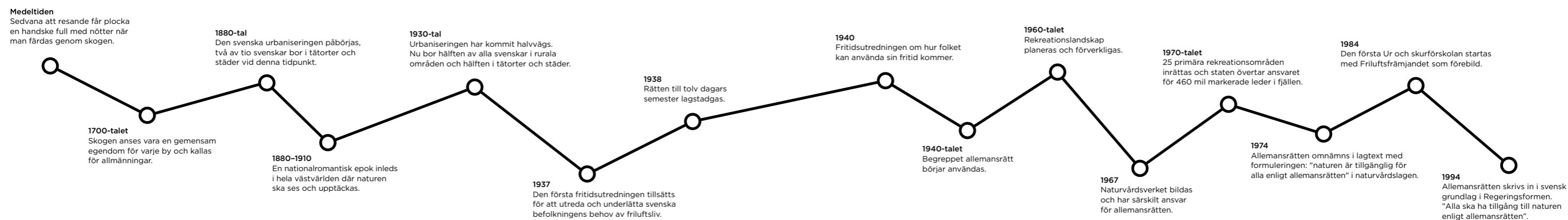
Så hoppar vi fram ett drygt sekel till 1800-talet då stora förändringar sker i samhället efter att industrialiseringen kommer igång vilket leder till stora befolkningsflyttningar då allt fler lämnar landsbygd och jordbruk för att flytta till städer och arbeta inom industrin. Som en effekt av industrialiseringen påbörjas urbaniseringen av Sverige. Runt 1880 bor två av tio människor i städer i Sverige. Ett halvt sekel senare bor hälften av Sveriges befolkning i städer och tätorter.

Nationalromantiken slår till

Runt sekelskiftet 1900 råder en nationalromantisk stämning i hela västvärlden. Naturen ska ses och upplevas och under denna tid startas Svenska Turist-

föreningen 1885, Nordiska museet och Skansen invigs 1891 och Friluftsförbundet startas 1892. 1909 får Sverige sin första naturskyddslag, de första nationalparkerna invigs och Svenska Naturskyddsföreningen bildas.

Samtidigt som de välbärgade njuter av naturen på sin fritid är fattiga i behov av att plocka bär för att mätta sina magar eller sälja vidare. Under åren 1889-1937 motioneras det friskt i Sveriges riksdag om både att allmänheten ska ha rätt att plocka bär i de svenska skogarna till markägarnas krav på att få avvisa allmänheten. Sveriges riksdag avslår samtliga förslag om begräsningar utifrån att bärplockning både för privat bruk och för försäljning är av stor betydelse för de som är fattiga.

ALLEMANSRÄTTEN I ETT NÖTSKAL

Bad, båt och is

Allemansrätten gäller både på land och på vatten. Du får gå i land, bada, ankra och tillfälligt förtöja.

Cykling

Du får cykla i naturen och på enskilda vägar, men inte över tomt, plantering eller mark som kan skadas.

Eldning

Lägerelden sätter krydda på vårt friluftsliv men allemansrätten ger ingen självklar rätt att elda.

Enskild väg

Enskilda vägar är viktiga för friluftslivet och allemansrätten och gör det enkelt att nå badsjöar och fiskevatten.

Hemfridszon

När vi rör oss i naturen får vi inte störa eller förstöra och vi måste ta hänsyn till hemfridszonen.

Hundar i naturen

1 mars–20 augusti ska du ha full koll på din hund i naturen. Om du låter den gå lös, får den inte vara mer än någon meter ifrån dig.

Jakt och fiske

Allemansrätten innefattar inte jakt och fiske, men har ändå stor betydelse för jakten och fritidsfisket.

Klättring

Klättring är en självklar del av svenskt friluftsliv och enligt allemansrätten får du klättra året runt.

Organiserat friluftsliv

Organiserat friluftsliv som exempelvis naturturism är möjligt tack vare allemansrätten.

Orientering och geocaching

Med markägarens tillåtelse kan du placera ut kontroller och geocacher i skog och mark.

Plocka blommor, bär, svamp

Du får plocka blommor, bär och svamp i naturen, så länge det du plockar inte är fridlyst.

På fjället

Allemansrätten gäller också i fjällen och du är välkommen att besöka dem för härliga upplevelser.

Ridning

Du får rida fritt i naturen, men som ryttare bör du visa stor hänsyn när du rider på någon annans mark.

Skyddade områden

I skyddade områden finns särskilda bestämmelser för att skydda natur och kultur.

Stängsel och skyltar

Du har rätt att vistas i naturen oberoende vem som äger marken. Det är allemansrättens grund.

Tältning

Du får tälta något enstaka dygn i naturen. Tänk på att inte störa markägaren eller skada naturen.

Tätortsnära natur

I tätortsnära miljöer är allemansrätten extra viktig och kan vara en frizon för den som vill vara i naturen.

Vandring och skidåkning

Du kan gå eller åka skidor nästan överallt i naturen. Men du får inte störa de som bor nära naturen.

Fritid åt alla

Under 1930-talet sker flera förändringar för att förbättra livet för Sveriges arbetare bland annat genom lagstadgad semester om tolv dagar per år. Samtidigt oroar sig överklassen och arbetsgivare för att semester kommer att förslöa arbetarna. Därtill uppstår en växande diskrepans mellan markägarna och den stora allmänheten som börjat spendera allt mer tid i naturen. Historiskt har friluftsliv varit rekreation för överklassen men nu blir det för första gången en folkrörelse.

Fenomenet ger upphov till den första fritidsutredningen som tillsätts 1937 för att undersöka svenskarnas behov av en fritid och hur den kan användas vilket är särskilt aktuellt inför att alla svenskar får tolv dagars semester efterföljande år. Fritidsutredningen är klar 1940 och det föreslås att olika rekreationsområden för friluftsliv bör bildas runtom i landet så att alla får möjlighet att komma ut i naturen. Och det är nu, under 1940-talet som ordet allemansrätt börjar att användas.

Sedvänja blir till rättighet

1967 inrättas Naturvårdsverket som ansvarar för allemansrätten. Den är dock ännu inte inskriven i några lagar utan får fortsatt anses vara en sedvänja fram tills 1973 när allemansrätten för första gången omnämns i naturvårdslagen med formuleringen ”naturen är tillgänglig för alla enligt allemansrätten”.

Lagtexten stämmer även väl med att staten under 1970-talet inrättar 25 rekreationsområden samt övertar ansvaret för 460 mil markerade leder i fjällen. Allt för att alla i Sverige ska ha tillgång till naturen och sitt älskade friluftsliv. 1983 startas den första ur och skurförskolan med Friluftsfrämjandet som förebild. Tanken är att utomhusvistelse, rörelseglädje och kunskap om naturen och allemansrätten skapar ett livslångt intresse för friluftsliv och främjar hälsan.

Och sedan kom 1994, året då allemansrätten blir inskriven i den svenska grundlagen i Regeringsformen. Vägen från urgamla sedvänjor, medeltidens landskapslagar, industrialisering, folkrörelse för friluftsliv, införande av semester och fritid har lett oss fram till dagens allemansrätt.

MED SIKTE MOT HÖGRE KVALITET OCH BÄTTRE PRECISION

Kvalitetsrapporten för 2020 visar vilken mätnoggrannhet som Biometrias virkesmätning håller och resultatet är entydigt. Trenden från de senaste åren står sig och visar att varje år sker förbättringar som gör att man med större marginal klarar lagkraven och ständigt når bättre precision i virkesmätningarna.

Precis som ekonomer varje vår spurtar för att få årsboksluten klara inför bolagsstämmorna, sammanställer kvalitetsansvariga på Biometria mätnoggrannheten för den utförda virkesmätningen som skett under året. Magnus Hapaaniemi är kvalitetsutvecklare för mätningens kvalitet på Biometria och ansvarar tillsammans med tjänsteutvecklarna Monica Strömngren och Jakob Edlund för att utvärdera kvaliteten i Biometrias virkesmätning.

Ökat värde

Kvalitetsrapporten är ett internt dokument som används för Biometrias verksamhetsutveckling och en publik version finns tillgänglig på Biometrias hemsida för alla som är intresserade av att följa hur kvalitetsarbetet fortskrider.

– Att årligen utvärdera kvaliteten i virkesmätningar är jätteviktigt för att vi ska kunna erbjuda våra kunder en ständigt förbättrad service och därför är det också självklart för oss att publicera en publik version så att alla kan ta del av våra slutsatser. Transparens är grunden för att skapa förtroende för oss som förening och för att köpare och säljare ska kunna känna trygghet i virkesaffären, säger Magnus.

Biometrias verksamhet bygger på virkesmätningens lagen som reglerar hur virke mäts vid köp mellan skogsägare och uppköpare eller industri. Därmed kan virkesmätningens lagen jämföras med köplagen och konsumentköplagen men gäller alltså specifikt för köp av virke och skogliga produkter. I Sverige mäts nästan allt virke av Biometria, där föreningen skapar en plattform där köpare och säljare samverkar för opartisk mätning. Lagen ställer också krav på graden av noggrannhet för virkesmätningen och kraven är olika beroende på val av mätmetod, sortiment och storlek på partiet.

Digital mätning på frammarsch

En klassisk metod för virkesmätning är travmätning. Med de senaste decenniernas tekniksprång utvecklades metoden fjärrmätning som en digitaliserad version av travmätning. Fördelen med metoden är att den inte kräver fysisk närvaro av virkesmätaren eftersom virket mäts med hjälp av ett bildmätningssystem. 2014 invigdes Sveriges första fjärrmätningssystem i Östersund och idag har Biometria även fjärrmätningssystem i Sundsvall och i Varberg och det är en metod som alltmer används.

Bättre och bättre, år för år

Det finns även flera andra mättningsmetoder och resultaten från dessa jämförs med fastslagna gränsvärden för respektive metod som regleras i virkesmätninglagen och följs upp av tillsynsmyndigheten Skogsstyrelsen. Kvaliteten på mätningarna kan sammanfattas som att ju högre kvalitet i virkesmätningen desto mindre avvikelser och desto större marginal till gränsvärdet.

– En tydlig trend som syns i rapporten är att kvaliteten i virkesmätningen varje år förbättras och resultaten håller ett allt större avstånd till de olika gränsvärdena vilket innebär att våra mätningar blir bättre och mer precisa för varje år som går. Det är väldigt kul att vi hela tiden blir bättre och man känner sig lite stolt över att vi kan fortsätta att presentera fina siffror och en ökad mättningskvalitet för varje år, säger Magnus.

Urval av paragrafer från Lagen om virkesmätning 2014:1005

- 1 §** Denna lag syftar till att ge säljare och köpare av virke likvärdiga möjligheter att bedöma om ersättningen för det virke som överläts är rimlig.
- 3 §** Denna lag gäller sådan virkesmätning som ligger till grund för att bestämma ersättningen för virket vid en överlåtelse.
- 7 §** Den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten) utövar tillsyn över de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Urval av paragraf från Skogsstyrelsens föreskrift för virkesmätning SKSFS 2014:11

- 14 §** Vid virkesmätning får endast obetydliga systematiska fel förekomma.

I HUVUDET PÅ EN KVALITETS- UTVECKLARE

Vi passade även på att ställa tre frågor till Magnus om hans tankar om hur branschen påverkats av omvärldsläget och vad han har för framtidsspaning på virkesmättningsmetoder.

2020 var året då coronapandemin chockade världen med lockdowns, massuppsägningar och restriktioner vilket påverkat många branscher och den ekonomiska utvecklingen i hela samhället. Hur har Biometria påverkats?

– Vi märker av pandemin, i vanliga fall håller vi utbildningar av våra virkesmätare samt coachar dem på plats men pandemins avståndsrestriktioner har gjort fysiska utbildningar mer utmanande. Vi har fått hitta nya sätt att arbeta med kvalitet och kompetensutveckling och vi har i hög grad börjat använda teammöten i vårt arbete, säger Magnus och fortsätter:

– Därtill har vi varit flexibla och i samråd med våra medarbetare hittat olika lösningar för att möta våra kunders behov utifrån nuvarande situation vilket gjort att vi kunnat behålla vår personal och deras kompetens och det är en stor lättnad för alla på Biometria.

Sågverken har sedan våren 2020 fått en ökad efterfrågan på virke medan efterfrågan på massabruken minskat. Hur kommer det sig?

– Vår bedömning är att efterfrågan från massabruken kommer att öka igen men att det kan ta lite tid. Och att efterfrågan på timmer är rekordstor är definitivt ett resultat av pandemin då folk arbetar hemma och många småhusägare passar på att bygga altaner och reparera sina hus. Sedan har ju efterfrågan på just trä också ökat sedan flera år tillbaka då allt fler vill använda förnyelsebara material som ju trä och alla skogliga produkter är.

Vad tänker du om framtida metoder för virkesmätning?

– Fjärrmätningen har ju verkligen motbevisat de senaste årens farhågor om att den inte skulle vara lika säker och precis metod som travmätning. Med de resultat vi fått och den digitalisering som sker i samhället ser vi att fjärrmätning ger oss stor möjlighet för fortsatt utveckling, tex genom att automatisera mätningen med machine learning och AI. Det tror vi är framtiden för att kunna mäta ännu mer precist till ett billigare pris och till en ännu högre kvalitet.

FOTO: LENA KJELLBERG

EN VIOL VÄRD ATT VÄNTA PÅ

I sju år har VIOL 3 varit under ständig utveckling och tiden för lansering har flyttats fram flera gånger. Men nu finns det äntligen ett slutdatum, 2024 ska det bli skarp premiär. Och det kommer att ha varit värt att vänta på. Jonas Hafmar, it- och kvalitetsansvarig på ATA Timber, förklarar varför.

I Moheda ungefär i mitten av Småland ligger ATA Timbers huvudkontor, en byggnad omgärdad av ett brutet landskap med stengårdsgårdar, täta barrskogar och idylliska Astrid Lindgren-miljöer. Det är ett anrikt skogsföretag med cirka 70 år på nacken men tillräckligt ungt för att en av grundarna, 92-årige Tage Andersson, fortfarande ska kunna jobba kvar som styrelseordförande.

En av de 250 anställda på företaget är Jonas Hafmar som har som arbetsuppgift att köra VIOL 3. Han testar och tänker, och testar igen. Den här dagen har han gjort prislister på råvara utifrån alla tänkbara parametrar.

En av två testare

– Jag kan verksamheten och hur allt hänger ihop. Sedan måste jag förklara detta för Stephan Stjärnås, ATA:s programmare, som löser alla de tekniska bitarna. Det är vi två som testar systemet, tillsammans med en affärskonsult från Biometria som utbildat oss. Vi vänder oss till henne när vi har frågor och problem som vi inte kommer vidare med.

Hon som de vänder sig till, affärskonsulten Emma Westrin, har kontakt med flera av de femtiotal kunder som just nu är med och testat systemet.

– Vi har gett dem en återspeglning av hur det kommer att se ut när det går live. När kunderna använder

det har de hittat buggar och lösningar som inte passar deras verksamhet eller annat som vi har missat. De flesta kunder som testar tillhör de största på marknaden, men vi tar även input ifrån små och medelstora kunder. Ju fler som får testa desto bättre system kan vi bygga, säger Emma som är medveten om att det inte bara är tidsplanen som är en utmaning.

”Alla i branschen går i princip och väntar på VIOL 3, men det är ett väldigt omfattande system”

– VIOL 3 innehåller en hel del förändringar som branschen måste anpassa sig till. Det får man vara beredd på. Det finns såklart de som tycker det känns jobbigt att sätta sig in i ett nytt system, men jag upplever ändå att de flesta som känner så är medvetna om att detta är något som måste göras för att branschen ska ta sig framåt. Sen kan ju förändringen i sig vara jobbig, men min erfarenhet från de kunder jag mött är att ju mer de testat, desto positivare blir de, säger hon.

Efter två års testande kan Jonas Hafmar bara hålla med.

– Alla i branschen går i princip och väntar på VIOL 3, men det är ett väldigt omfattande system.

Det kommer att ta tid att lära sig, det är som att börja med ett blankt papper i en helt ny miljö, allt måste matas in på nytt. Det krävs mängdträning i VIOL 3-klienten för att komma över tröskeln och se alla fördelar och vinster.

Branschen behöver modernare lösningar

Jonas beskriver det nuvarande systemet som branschen använder, VIOL 2, som en plattform byggd på gammal teknik som nått vägs ände och inte längre går att utveckla. Den är utdömd men lever ändå slitsamt vidare i väntan på något bättre.

Men för att inte förväntningarna på VIOL 3 ska bli för stora kan det vara på sin plats med en liten brasklapp. Systemet kommer att vara säkrare och mer stabilt men kan till en början inte göra så mycket mer än sin föregångare. Styrkan ligger i vad det kan göra i framtiden.

– Tanken är att man nu kan utveckla sina egna affärssystem och hänga på VIOL för att kunna hämta ut mer data, integrationer är enklare i VIOL 3 än i VIOL 2. Det går att utveckla mätningen och samtidigt öka transparensen. Till exempel inte bara hämta in data

från virke utan även mer och exaktare data från skördare och skotare, säger Jonas och fortsätter:

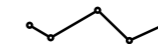
– Det blir som en portal där affärsdokument som kontrakt och mätbesked finns samlat. Du kommer att kunna hämta ut rapporter och följa upp på ett bättre sätt. Det kommer förhoppningsvis också att underlätta för transporter och kunna avisera att virket är på väg. Det finns enorma mängder data som ger nya möjligheter och som kan användas på nya sätt.

En dag värd att vänta på

Till en början var det tänkt att alla skulle byta system från VIOL 2 till VIOL 3 över en natt, men Jonas förklarar att systemen kommer att köras parallellt under en övergångsperiod när det ska implementeras.

– Riskerna var för stora för att göra en Big bang. Men för varje företag som går över till VIOL 3 blir det en mini-Big bang i och med att alla dess affärspartners också måste vara redo för VIOL 3 för att det ska funka. Så jag räknar ändå med att det blir dygnet-runt-jobb den dagen vi själva byter, säger han.

Den dagen kommer allt närmare. Och den kommer att ha varit värd att vänta på.

Biometrias styrelse fattade i april i år beslut om Go live-planen för VIOL 3. Beslutet innebär att VIOL 3 planeras för Go live genom en väl underbyggd och detaljerad tillverkningsplan och med driftsättning hösten 2024. Vid ingången av 2025 ska samtliga affärer i skogsbranschen kunna genomföras i VIOL 3 enligt planen.

Ambulerande virkesmätare Mari Bergström på plats för dagen hos ATA Timber i Moheda.

SOMMARTIPS

Missa inte Henrik JM på YouTube

Timmerbilschauffören Henrik Jörgensen kombinerar sitt yrke med intresset att skapa film. Genom YouTube-filmer kan tittarna följa vardagen för en lastbilschaufför i skogsnäringen och arbetet i skogen. Henrik förklarar bland annat hur stockmätning fungerar och hur lastbilschauffören gör när inmätning sker på distans.

– Att det finns ett så stort intresse för mina filmer och för arbetet i skogen, ger mig inspiration att fortsätta visa hur vardagen som timmerbilschaufför kan se ut, säger Henrik till Mätbart.

www.youtube.com/c/HenrikJM/videos

Vem har bäst ögonmått?

Tips på en coronasäker lek med släkt och vänner. Välj ut ett träd på tomten eller i skogen, låt deltagarna gissa hur högt trädet är och mät det sedan med appen Arboreal Trädhöjd. Appen finns i App Store och Google Play. www.arboreal.se

Hitta ut i sommar

Hittaut som ägs och drivs av Svenska Orienteringsförbundet lockar årligen tusentals människor att komma ut och upptäcka nya platser. Alla kan delta utifrån sina förutsättningar och det är helt gratis. Säsongen sträcker sig från maj till oktober och du kan ansluta när som helst. [Läs mer på orientering.se/hittaut](http://www.orientering.se/hittaut)

Konsten att binda en bastukvast

En riktig lövruska höjer bastuupplevelsen. Veckorna efter midsommar när vårtbjörkens löv är mogna är det dags att binda sin bastukvast. Be om markägarens lov att samla 35–40 mjuka, cirka 50 cm långa björkkvistar som du binder med bladets gråa sida utåt. Tips! Lägg en kvist med svartvinbär mitt i kvasten för en härlig bastudoft. www.bastuakademien.se

Vi ses i nästa nummer!

Utkommer under senhösten 2021

MÄTBART

Biometria | Box 89, 751 03 UPPSALA

B

PP

Sverige, Port Payé

